

АГРОПРОМИСЛОВА ІНТЕГРАЦІЯ У ВІТЧИЗНЯНОМУ СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Анотація

В статті мова йде про вертикально – інтегровані структури- агрохолдинги. Розглянуто її особливості в сільському господарстві України. Наведено приклад структури таких формувань, охарактеризовано стратегію розвитку на прикладі ПАТ «Миронівський хлібопродукт».

Ключові слова

Агрохолдинги, інтеграція, структура, кооперація, стратегія, переваги.

Abstract

The article deals with the vertically - integrated structures - agroholdings. Their features in agriculture of Ukraine are considered. An example of the structure of such formations is given and the strategy of development is described on the model of PJSC "Myronivsky Hliboproduct".

Key words:

Agroholdings, integration, structure, co-operation, strategy, advantages.

Посилення процесів глобалізації і концентрації капіталу стало поштовхом до розвитку господарських формувань нового типу, які з'явилися та почали розвиватись в сільському господарстві України з 2000 року. До цих вертикально – інтегрованих структур почали відносити насамперед агрохолдинги, агропромислові формування, агрокомпанії, які суттєво стали впливати не тільки на економічні, а й на ключові політичні та соціальні рішення.

У структурі таких форм агрокооперації виділяється головне підприємство, роль якого полягає у виході на аграрний ринок для продажу виробленої сільськогосподарської продукції та купівлі необхідних ресурсів для відновлення виробництва. Це призводить до значної економії за рахунок

скорочення трансакційних витрат з укладання ринкових угод між усіма господарюючими суб'єктами всередині корпоративної структури. Створюються умови для формування розвиненої агропромислової інтеграції, яка об'єднує всі ланки продовольчого ланцюга - починаючи з вирощування сільськогосподарської продукції, її первинної переробки та закінчуючи реалізацією готових продуктів. У результаті має місце комплексний механізм відтворення в аграрній сфері. Це призводить до зменшення собівартості кінцевого продукту, спрощує координацію всіх процесів, підвищує своєчасність та точність отримання інформації і, як наслідок, зменшує ризик агробізнесу [6, с.89-94].

Корпоративні структури аграрної сфери України є в основному несільськогосподарськими вертикально – інтегрованими компаніями. Сільськогосподарське виробництво в них не є основним видом діяльності. Вони займаються ним, створюючи в структурі аграрні підприємства, які знаходяться в різних природно – кліматичних зонах і мають свою спеціалізацію. Такі компанії створюються на іноземних інвестиціях з метою забезпечення сировиною власне виробництво й збільшення капіталу за рахунок переведення аграрного виробництва на індустріальну основу. Великі капіталовкладення дають змогу легко подолати бар'єри входження в галузь і стати лідером [1, с.3-7].

Хотілося б більш детально зупинитися на агрохолдингах, яким належать лідируючі позиції серед великих аграрних господарств. Згідно законодавства України, під холдинговою компанією прийнято розуміти акціонерне товариство, що володіє, користується та розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій (часток, паїв) двох або більше корпоративних підприємств. Іншими словами холдингова компанія є материнською компанією, що контролює свої дочірні товариства як за допомогою домінуючої участі у їх статутному капіталі, так і за допомогою визначення їхньої господарської діяльності [4, с.80-83].

Серед найпотужніших аграрних холдингів (за обсягом земельного банку в оперативному управлінні) слід виділити: «Укрлендфармінг», NCH, «Кернел Групп», «Миронівський Хлібопродукт», «Українські аграрні інвестиції», «Астарта-Київ», «Мрія Агрохолдинг», «HarvEast», «Агротон». Вони концентрують значні фінансові ресурси, мають вихід на експортні ринки, доступ до технологій та вплив на місцевому та національному рівнях [3, с.18-20].

«Миронівський Хлібопродукт» (далі МХП) активно інвестує у розбудову власних виробничих потужностей, зокрема, у побудову курячих ферм, елеваторів, потужності з виробництва інкубаторних яєць, тощо.

У 2008 р. МХП розмістив 19,41% своїх акцій на Лондонській фондовій біржі і залучив 322 млн. дол. США. Він є активним учасником міжнародного ринку капіталу і регулярно бере позики у зовнішніх кредиторів. Останніми угодами є кредит на 250 млн. дол. США від Міжнародної Фінансової Корпорації та кредит у розмірі 85 млн. євро від Європейського інвестиційного банку, які агрохолдинг залучив у 2014 р. [8].

Стратегія розвитку компанії передбачає отримання стабільного доходу на внутрішньому ринку, не дивлячись на зменшення купівельної спроможності населення. Менеджмент агрохолдингу вбачає перспективу у заміні більш дорогої свинини і яловичини у раціоні українців курятиною. Разом з тим глобальна стратегія агрохолдингу передбачає купівлю активів у Європі з метою розширення ринку охолодженої курятини, основна конкурентна перевага полягає у близькості виробництва курятини до ринку її споживання.

У 2017 році компанія збрала врожай з 356 080 га землі обсягом 1 999 095 тон зернових культур, що приблизно на 15% нижче показника 2016 р. переважно через складні погодні умови, які негативно вплинули на врожайність усіх зернових культур. У 2018 р. МХП має близько 86 570 га під озимими культурами, з яких 56% засіяно озимою пшеницею, а 35% - озимим ріпаком.

До складу МХП входять групи компаній, що працюють за такими напрямками: рослинництво, виробництво комбікормів, вирощування

батьківського поголів'я курчат – бройлерів, виробництво м'яса курчат – бройлерів, м'ясопереробна та інша сільськогосподарська діяльність. До першої групи входить 9 підприємств із семи областей України, які нараховують 38 філій та 27 відділень. Комбікормове виробництво представлене чотирма потужними підприємствами та групою елеваторів, як власне створених, так і тих, які ввійшли до складу структури (6). Вирощування батьківського поголів'я здійснюється на двох птахофабриках Київської та Черкаської областей, а виробництво м'яса на трьох - Київська, Вінницька, Дніпропетровська області. М'ясопереробка проходить на трьох підприємствах теж територіально віддалених один від одного. Інша діяльність представлена розведенням домашньої птиці, виробництвом її м'яса, готових страв. З метою здешевлення будівництва до складу МХП увійшов завод по виробництву залізобетонних конструкцій для сільськогосподарських підприємств та будівель.

Стратегія холдингу полягає у:

- контролю за витратами виробництва;
- будівництві сучасних підприємств (інвестування у виробничі потужності та обладнання);
- розширенні земельного банку (у планах компанії - збільшення земельного банку на 50тис. га. на території України);
- збільшенні частки присутності на ринку (український ринок продуктів м'ясопереробки поступово розширюється);
- просуванні торгових марок;
- розширенні системи збуту.

Розглянуті переваги свідчать про прибуткову спрямованість діяльності агроформувань. А це в свою чергу призводить до загальноекономічних та соціальних проблем:

- надмірна концентрація земельних ресурсів;
- монополізація ринку сільськогосподарської продукції;
- витіснення традиційних форм ведення сільськогосподарського виробництва;

- зростання безробіття на селі;
- нераціональне використання земельних ресурсів;
- погіршення екологічних умов;
- відсутність у багатьох випадках соціально – економічного розвитку сільських територій [8].

Таки чином, розвиток вертикально –інтегрованих структур, холдингів зокрема, є об'єктивною реальністю, спрямованою на здобуття конкурентних переваг у ринкових умовах. Для подолання негативних наслідків їх діяльності необхідна зміна напряму державної підтримки на креативні корпорації та соціальне партнерство.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Андрійчук В.Г. Агропромислові формування нового типу в контексті стратегії розвитку вітчизняного сільського господарства / В.Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2013. - №1. – С.3-15.

2. Андрійчук В.Г. Надконцентрація агропромислового виробництва і земельних ресурсів та її наслідки / В.Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2009. - №2. – С.3-9.

3. Гошовський І. Курс на землю / І. Гошовський // ТОП-100 Рейтинг Лучших компаний Украины. – 2011. - №3. – С. 18-20.

4. Загурський О.М. Інституціоналізація корпоративних процесів в аграрній сфері / О.М. Загурський // Економіка АПК. – 2014. - №1. – С.79-83.

5. Данкевич А.Є. Організаційно-економічні засади розвитку агрохолдингів / А.Є. Данкевич // Економіка АПК. – 2012. - №1. – С.69 – 74.

6. Котляров І.Д. Вертикально кооперовані агропромислові організації в сільському господарстві країн СНГ / І.Д. Котляров // Економіка АПК. – 2016. - №10. – С.89-94.

7. Кравчук І.І. Система управління агрохолдингами. – Формування ринкової економіки: зб. наук.праць. – Спец.Вип.: у 2 ч. Організаційно-правові

форми агропромислових формувань: стан і перспективи та вплив на розвиток сільських територій / І.І. Кравчук. – К.: КНЕУ, 2011. – Ч.ІІ. – С. 128 – 135.

8. Сайт компанії «Миронівський хлібопродукт»

<http://www.mhp.com.ua/ru/operations/poultry>